

२.१-२५

आपाक

गायत्री इत्यकैरे

मंत्र

६१०/स्रो. ५१५

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

ॐ ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीपरमगुरुभ्योनमः ॥
श्रीगायत्र्यैनमः ॥ अथ भूशुद्धिः लिख्यते ॥ अथ संकल्पप्रयोगः ॥ अ
द्येत्यादि एवंगुणविशेषण विशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ मम आत्मनः
यथोक्तफलप्राप्त्यर्थं वाङ्मनआदिकृतकर्मदोषपरिहारार्थं श्रीइष्टदेवता
प्रीत्यर्थं श्रीगुरुब्राह्मणसन्निधौ तथात्रभूशुद्ध्यादिकर्मकरिष्ये ॥ अथभस्म
मंत्रः ॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्धनं उर्वारुकमिव बंधनान्मृत्योर्मु
क्षीय मामृतात् ॥ अनेनमंत्रेणावभूतिधारणंकुर्यात् ॥ ततोत्रिवारमाचम
नं ॥ ॐ केशवायनमः ॥ ॐ नारायणायनमः ॥ ॐ माधवायनमः ॥ इति
आचमनं ॥ ततोशिखामंत्रः ॥ ॐ उर्ध्वकेशिविरूपाक्षि मांसशोणितभोज

(6)

भू.शु०

॥ १ ॥

ने ॥ तिष्ठदेविशिखाबंधे चामुंडेचापराजिते ॥ इतिशिखामंत्रः ततोआस
नमंत्रः ॥ पृथिवत्वयेतिमंत्रस्य मेरुपृष्ठऋषिः कूमादेवता सुतलछंदः आ
सनेविनियोगः ॥ ॐ पृथिवत्वयाधृतालोका देवित्वंविष्णुनाधृता त्वंच
धारयमां देवि पवित्रंकुरुचासनम् ॥ हस्तेनजलमादाय जपस्थलंसंप्रोक्ष
येत् चतुष्कोणंलिखेद्वृत्तं मुखेहीकारमेवच पृष्ठमन्मथबीजंतु चतुष्कोणे
धुतारकं ॥ कादीन्वगांलिखेन्मध्ये कलाभिःपरिवेष्टयेत् कूर्मयंत्रमितिप्रोक्तं
सर्वकार्यार्थसिद्धिदम् ॥ मध्येहुंफट्क्रियासाध्यं चैलाजिनकुशोत्तरं ॥ ॐ आ
धारशक्त्येनमः ॥ भूम्यंतरिक्षाकाशास्थितान् भूतप्रेतपिशाचानुत्तरद्वारदे
शीयनाराचमुद्रयानिःसार्य्य ॥ अपक्रामंतुभूतानि पिशाचाःसर्वतोदिशं स

॥ १ ॥

(6A)

वेषामविरोधेन ब्रह्मकर्मसमारभेत् ॥ इतिभूशुद्धिः ॥ ततोभूतशुद्धिकुर्यात् ॥
धर्मकंदसमुद्भूतज्ञाननालसुशोभितं ॥ ऐश्वर्याष्टदलोपेतंपरंवैराग्यकर्णि
कं ॥ अधोमुखंतुहत्पद्म प्रणवेनोर्ध्वमुन्नयेत् ॥ प्रणवेनविकसितंकृत्वा त
त्रस्थंजीवात्मानंहंसमंत्रेणकुशमुद्रयासुपुष्पानाडिमार्गेणब्रह्मरंध्रनीत्वा ॥
तत्रसहस्रदलकर्णिकांतर्गतेनपरमात्मनासहैक्यभावमापादयेत् ॥ ततो
पापपुरुषस्यदहनविधानंकुर्यात् ॥ वामकुक्षिस्त्रितं पापंपुरुषंकज्जलप्रभं ॥
ब्रह्महत्याशिरस्कंचस्वर्णस्तेयमुजद्वयं ॥ सुरापानलृदायुक्तंगुरुतल्पकटिद्व
यं ॥ तत्संसर्गिपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं उपपातकरोमाणंरक्तश्मश्रुविलोच
नं ॥ अधोमुखंकृष्णवर्णमंगुष्ठपरिमाणकं खड्गचर्मधरंदुष्टं वामकुक्षौविचिंतये

(४)

भूशु०

॥२॥

त् ॥ इति ध्यात्वा ॥ ततो यमिति वायुबीजेन पापपुरुषं षोडश वारं पूरकेन सं
शोष्यत तोरमिति अग्निबीजेन कुंभकेन चतुःषष्टि वारं पापपुरुषं संदह्य पुनः
यमिति वायुबीजेन रेचकेन द्वात्रिंशत् वारं पापपुरुषं दक्षिणनासापुटेन भस्म
बहिर्निःसार्य ॥ ततो वमिति वरुणबीजेन द्वात्रिंशत् वारं पापपुरुषं ममृतीकृ
त्य ॥ ततो लमिति प्रथ्वीबीजेन चतुःषष्टि वारं पापपुरुषं दृढीकृत्वा विभावये
त् ततो हमिति आकाशबीजेन षोडश वारं पापपुरुषं सावयवं विचिंतयेत् ॥
ततो पादादिजानुपर्यंतं पृथ्वीमंडलं चतुष्काणं चतुर्दिक्षु वज्रलांछितं तन्मध्ये
पीतवर्णं ब्रह्मदैवत्यं लंबीजयुक्तं ध्यायेत् ॥ लंबूम्यै नमः ॥ ततो जान्वादिनाभिपर्यंतं
अपामंडलं अर्द्धचंद्राकारं पद्मद्वयलांछितं तन्मध्ये स्वेतवर्णां विष्णुदैवत्यं

॥२॥

(7A)

वंबीजयुक्तंध्यायेत् ॥ वंअद्भ्योनमःनाभ्यादिहृदयपर्यंतं अग्निमंडलंतत्रि
कोणंस्वस्तिकलांछितंतन्मध्येरक्तवर्णंरुद्रदेवत्यंरंबीजयुक्तंध्यायेत् ॥ रंअग्न
येनमः ॥ हृदयादिभ्रूमध्यपर्यंतंवायुमंडलंषट्कोणंषट्बिंदुलांछितंतन्मध्ये
धूम्रवर्णंईश्वरदेवत्यंयंबीजयुक्तंध्यायेत् ॥ यंवायवेनमः ॥ भ्रूमध्यादिब्रह्मरंध्र
पर्यंतंआकाशमंडलंवर्तुलाकारंषड्जलांछितंतन्मध्येनीलवर्णं सदाशिवदेव
त्यंहंबीजयुक्तंध्यायेत् ॥ एवंस्वशरीरपंचमहाभूतानिध्यात्वा तत्प्रविला
पनंकुर्यात् ॥ पृथिवीमप्सुप्रविलापयामीति अपोऽग्नौ ॥ अग्निंवायौ ॥
वायुमाकाशे ॥ आकाशंपंचतन्मात्राहंकारमहदात्मिकायांमातृकासंज्ञ
कशब्दब्रह्मस्वरूपायां हृल्लेखार्थभूतायांप्रकृतिरूपमायायांप्रविलापयामि

(४)

भूशु०

॥३॥

तथाविधांमायांचनित्यशुद्धबुद्धमुक्तस्वभावेस्वात्मप्रकाशरूपेसत्यज्ञानानंद
लक्षणेपरमकारणे परमार्थभूते परब्रह्मणि प्रविलापयामी तिसमस्तदे
हादिप्रपंचब्रह्मणि प्रविलाप्यतच्चनित्यशुद्धबुद्धमुक्तस्वभावंसच्चिदानंदस्व
रूपं परिपूर्णं परंब्रह्मैवाहमस्मीतिचिरकालंभावयेत् ॥ विशुद्धपुरुषाकारं
ब्रह्मरंध्रगतंस्मरेत् ॥ आकाशादीनिभूतानि पुनरुत्पादयेत्ततः परब्रह्मणः
सकाशात्प्रकृतिःप्रकृतेर्महान् ॥ महताहंकारःअहंकारादाकाशः ॥ आका
शाद्वायुः वायुरग्निः ॥ अग्नेरापः ॥ अद्भ्यःप्रथिवी ॥ प्रथिव्याऔषधयः ॥
औषधभ्योन्नं ॥ अन्नाद्देतः ॥ रेतसः पुरुषःसवाएषपुरुषोन्नरसमय इति
स्पृष्ट्वा ॥ एवंशरीरंतेजोमयंपुण्यात्मकंसकलपुरुषार्थसाधकंदेवताराधन

॥ ३ ॥

(8A)

योग्यमुत्पन्नंतस्मिन्निर्मलेशरीरेनिर्मुक्तसमस्तोपाधौ प्राणान्प्रतिष्ठापयेत्
इतिभूतशुद्धिः ॥ तातोप्राणप्रतिष्ठांकुर्यात् ॥ ॐ अस्यश्रीप्राणप्रतिष्ठामंत्र
स्य ब्रह्माविष्णुरुद्राऋषयः ऋग्यजुः सामानिछंदांसि पराप्राणशक्तिर्देव
ता आंबीजं ह्रींशक्तिः क्रौंकीलकं मम प्राणप्रतिष्ठायांविनियोगः ॥ इति
कृतांजलिरुत्कान्यसेत् ॥ ॐ ब्रह्मविष्णुरुद्रभ्योऋषिभ्योनमः शिरसि ऋग्य
जुःसामभ्योश्छंदोभ्योनमः मुखे प्राणशक्त्यैदेवतायैनमः हृदये ओं बीजाय
नमः गुह्ये ह्रीं शक्तयेनमः पादयोः क्रौं कीलकायनमः नाभौ इतिऋ
ष्यादिन्यासः ॥ ॐ आं ह्रीं क्रौं ॐ अंकं खं गं घं ङं ॥ आं क्रौं ह्रीं आं पृथिव्या
पस्तेजोवायुराकाशात्मने अंगुष्ठाभ्यां हृदयायनमः ॥ ॐ आं ह्रीं क्रौं ॐ इं

(१)

भूत०

॥ ४ ॥

चञ्जं जञ्जं जं ई क्रौं-हीं आं शब्दस्पर्शरूपरसगंधात्मने तर्जनीभ्यां शिरसे स्वा
हा ॥ उँ आँ-हीं क्रौं उँ उंटं ठंडं डणं उँ क्रौं-हीं आं श्रोत्रत्वक्चक्षुजिह्वा
घ्राणात्मने मध्यमाभ्यां शिखायै वषट् ॥ ओं आं-हीं क्रौं ओं एं तं थं दं धं नं
ऐं क्रौं-हीं आं वाक्पाणिपादपश्यत्माने अनामिकाभ्यां कवचाय हुं ॥
ओं आं-हीं क्रौं ओं पं फं वं भं मं ॥ आं क्रौं-हीं आं वक्त्रादिविसर्गानंदात्म
ने कनिष्ठिकाभ्यां नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ओं आं-हीं क्रौं ओं अं यं रं लं वं शं पं सं
हं क्षं अः क्रौं-हीं आं मनोबुद्धिअहंकारचित्तविज्ञानात्मने करतलकरपृष्ठा
भ्या मस्त्राय फट् ॥ अथ ध्यानं ॥ रक्ताब्धिपोतारुणपद्मसंस्थां पाशांकुशा
विक्षुसरासबाणान् ॥ शूलंकपालंदधतीकराब्जै रक्तांत्रिनेत्राप्रणमामि दे

॥ ४ ॥

(9A)

वाम् ॥ इतिध्यात्वा ॥ हृदिहस्तनिधाय ॥ ओं आँहीक्रों ओं अंयंरंलं
वंशंपंसंहंळक्षं मम प्राणाइहप्राणाः ओं आँहीक्रों ओं अंयंरंलंवंशंपंसंहं
ळक्षं मम जीवइहस्थितः ॥ ओं आँहीक्रों ओं अंयंरंलंवंशंपंसंहंळक्षं
मम सर्वेन्द्रियाणि काय वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रजिह्वा घ्राणइहैवागत्यसुखं
चिरंतिष्ठंतुस्वाहा ॥ असुनीतेपुनरस्मात्सुचक्षुः पुनः प्राणमिहनोर्धेहिभो
गं ॥ ज्योक्पस्येमसूर्यमुच्चरंतमनुमतमूललान स्वस्तिगर्भाधानादिपंचद
शसंस्कारार्थं पंचदशप्रणवावृत्तिकरिष्य ॥ ओं ॥ १५ ॥ अमृतंवैप्रा
णः ॥ अमृतमापः ॥ प्राणन्नेवयथास्थानमुपवहते ॥ इतिप्राणप्रतिष्ठा ॥
ततोअंतरमात्रिका ॥ ॐ अस्यश्रीअंतरमातृकामंत्रस्य ॥ ब्रह्मारुषिः ॥ गा

(10)

॥मा०॥

॥५॥

यत्रीछंदः ॥ अंतर्मातृकासरस्वतदेवतायै नमः हृदये ॥ ॐ हं नमः गुह्ये ॥
स्वरेभ्यः शक्तिभ्यो नमः पादयोः ॥ अव्यक्तकीलकाय नमः सर्वांगे ॥
इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ अँ कँ खँ गँ घँ ङँ ओ अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ इँ चँ छँ जँ
झँ ञँ इँ तर्जनीभ्यां स्वाहा ॥ ॐ उँ टँ ठँ डँ ढँ णँ मध्यमाभ्यां वषट् ॥ ॐ एँ
तँ थँ दँ धँ नँ ऐँ अनामिकाभ्यां हुं ॥ ॐ ओँ पँ फँ बँ भँ मँ औँ कनिष्ठिकाभ्यां वौ
षट् ॐ अँ यँ रँ लँ वँ शँ षँ सँ हँ लँ क्षँ अः करतलकरपृष्ठाभ्यां मस्त्राय फट् ॥
इत्यंगुष्ठादिन्यासः ॥ ॐ अँ कँ खँ गँ घँ ङँ ओ हृदयाय नमः ॥ ॐ इँ
चँ छँ जँ झँ ञँ ई शिरशे स्वाहा ॥ ओँ उँ टँ ठँ डँ ढँ णँ शिखायै वषट् ॥ ओँ एँ तँ
थँ दँ धँ नँ ऐँ कवचाय हुं ॥ ओँ ओँ पँ फँ बँ भँ मँ औँ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ओँ

॥५॥

(10A)

अँयँरँलँवँशँषँसँहँळँक्षँ अः अस्त्रायफट् ॥ इतिहृदयादिन्यासः ॥ अथ
ध्यानं ॥ ऐंकारेघनरक्षपंकजदले श्रीचक्रमध्यरुछले ॥ इडा पिंगलमध्य
पूर्णनयने ब्रह्मांडगंडरुछले ॥ इदुर्वाणधर्नधरा बहुविधा पुण्यायुधामो
हनीतारापूर्णमुखांबुजेशुभकरी अंतर्महामातृके ॥ इतिअंतरमातृकां ततो
बहिर्मातृकान्यासः ॥ अथध्यानं ॥ पक्ववृत्तहृदयादिन्यासंकुर्यात् ॥ आधारे
लिंगनाभौप्रकटितहृदयेतालमले ललाटे ॥ द्वेपत्रेषोडशारेद्विदशदशदले
द्वादशार्धचतुष्केवासांते बालमध्यडफकठसहिते कंठदेशेस्वराणां ॥ हंक्षंत
त्वार्थयुक्तंसकलदलगतंवर्णरूपंनमामि ॥ १ ॥ ततो कंठे विशुद्धिः चक्रेषोडशद
लेषोडशकलाविन्यसेत् ॥ अंनमः ॥ आंनमः ॥ इंनमः ॥ ईंनमः ॥ उंनमः ॥ ऊंनमः

(11)

॥मा०॥

॥६॥

ऋंनमः ॥ ऋंनमः ॥ लंनमः ॥ लंनमः ॥ एंनमः ॥ ऐंनमः ॥ औंनमः ॥ औं
नमः ॥ अंनमः ॥ अःनमः ॥ इतिकंठे ॥ ततोहृदये ॥ अनाहतचक्रे द्वा
दशदलेद्वादशवर्णान् विन्यसेत् ॥ कंनमः ॥ खंनमः ॥ गंनमः ॥ घंनमः
ङंनमः ॥ चंनमः ॥ छंनमः ॥ जंनमः ॥ झंनमः ॥ ञंनमः ॥ टंनमः ॥ ठंनमः
इतिहृदये ॥ ततोनाभौ ॥ मणिपरचक्रे दशदलकमलेद्वादशवर्णान् विन्यसे
त् ॥ डंनमः ॥ ढंनमः ॥ णंनमः ॥ तंनमः ॥ थंनमः ॥ दंनमः ॥ धंनमः ॥ नंनमः ॥ पं
नमः ॥ फंनमः ॥ अतान् दशवर्णान् नाभिस्थानगते दशदले विन्यसेत् ॥
ततोलिंगे ॥ बंनमः ॥ भंनमः ॥ मंनमः ॥ यंनमः ॥ रंनमः ॥ लंनमः ॥ ए
तान् षट् वर्णान् लिंगस्थाने ॥ षट्दले विन्यसेत् ॥ ततोआधारे ॥ वंन

॥६॥

(11A)

मः ॥ शंनमः ॥ षंनमः ॥ संनमः ॥ एतान्चतुर्वर्णान् आधारस्थानगते
चतुर्दलेविन्यसेत् ॥ ततोललाटे ॥ हंनमः ॥ क्षंनमः ॥ एतान् द्वयवर्णान्
भ्रुमध्यगते ॥ द्विदलेविन्यशेत् ॥ ततोसहस्रदलेकमले ॥ ऐं ह्रीं सौं उं अं न
मः ॥ आंनमः ॥ इंनमः ॥ ईंनमः ॥ उंनमः ॥ ऊंनमः ॥ ऋंनमः ॥ ॠं
नमः ॥ लृंनमः ॥ लृंनमः ॥ एंनमः ॥ ऐंनमः ॥ औंनमः ॥ औंनमः ॥
अंनमः ॥ अःनमः ॥ कंनमः ॥ खंनमः ॥ गंनमः ॥ घंनमः ॥ ङं
नमः ॥ चंनमः ॥ छंनमः ॥ जंनमः ॥ झंनमः ॥ ञंनमः ॥ टंनमः ॥ ठंनमः ॥
डंनमः ॥ ढंनमः ॥ णंनमः ॥ तंनमः ॥ थंनमः ॥ दंनमः ॥ धंनमः ॥
नंनमः ॥ पंनमः ॥ फंनमः ॥ बंनमः ॥ भंनमः ॥ मंनमः ॥ यंनमः ॥

(12)

भू.शु०

॥७॥

रंनमः ॥ लंनमः ॥ वंनमः ॥ शंनमः ॥ पंनमः ॥ संनमः ॥ हंनमः ॥ ङंनमः ॥ क्षंनमः ॥ इति सहस्रदले विन्यसेत् ॥ इति अंतर्मातृकान्यासः ॥ गायत्रि
छंदः मुखे ॥ बहिर्मातृकासरस्वत्येनमः हृदये ॥ हलोबीजाय नमः गुह्ये
स्वराः शक्तये नमः पादयोः ॥ क्षं कीलकं सर्वांगेषु ॥ बहिर्मातृकान्यासे वि
नियोगः ॥ ओं अंकं खंगंधं ॥ आं ओं अंगुष्ठाभ्यां तृदयाय नमः ॥ ओं इं
चं छं जं झं ञं ईं ओं तर्जनीभ्यां शिखायै नमः ॥ ओं उं टं ठं डं ढं णं उं ओं मध्य
माभ्यां शिखायै षट् ॥ ओं एं तं थं दं धं नं ऐं ओं अनामिकाभ्यां कवचा
य हुं ॥ ओं ऊं पं फं बं भं मं ओं उं कनिष्ठिकाभ्यां नेत्रत्रयाय षट् ॥ ओं अं
यरं लं वं शं षं सं हं ङं क्षं अः ओं करतलकरपृष्ठाभ्यां अस्त्राय षट् ॥ ओं भूर्भुवः स्वरो

॥ ७ ॥

(12A)

मितिदिग्बंधः ॥ अथध्यानं ॥ पंचाशद्वर्णभेदैर्विहितवदनदोः पादहत्कु
क्षिवक्षो देशांभास्वत्कपर्दा ममृतशशिकलामिंदुकुंदावदातां ॥ अक्षस्र
कुंभचिंतां लिखितवरकरां त्र्यक्षरां पद्मसंस्था मच्छाकल्पामरुच्छत् स्त
नजघनभरां भारतीतांनमामि ॥ १ ॥ अंनमः शिरसि ॥ आंनमः
मुखे ॥ इंनमः दक्षिणनेत्रे ॥ ईंनमः वामनेत्रे ॥ उंनमः दक्षिणश्रोत्रे ॥
ऊंनमः वामश्रोत्रे ॥ ऋंनमः दक्षिणनासापुटे ॥ ॠंनमः वामनासापुटे ॥
ओं लूंनमः दक्षिणगंडे ॥ ओं लूंनमः वामगंडे ॥ ओं एंनमः ऊर्ध्वोष्ठे ॥
ऐंनमः अधरोष्ठे ॥ ओं औंनमः ऊर्ध्वदंतपंक्तैः ॥ ओं औंनमः अधोदंतपंक्तैः ॥
ओं अंनमः शिरसि ॥ ओं अःनमः मुखे ॥ ओं कंनमः दक्षिणबाहुमूले ॥ ओं खं

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com